

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		ГІДРОЛОГІЯ			
		<i>обов'язковий компонент</i>			
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка				
Спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)				
Освітня програма	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»				
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)				
Форма навчання	денна				
Курс	I				
Семестр	II				
Обсяг дисципліни	Кредити	3,5	Години	105	
	Лекційні			20	
	Практичні/семінарські			16	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			69	
Семестровий контроль	екзамен				
Викладач	Онойко Юрій Юрійович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук і методик їхнього навчання				
Контактна інформація	geograf.cuspu@gmail.com				
Кафедра	кафедра природничих наук і методик їхнього навчання				
Факультет	математики, природничих наук і технологій				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Гідрологія вивчає структуру гідросфери, основні географо-гідрологічні особливості водних об'єктів різних типів: вод суходолу, морів та океанів, найважливіші закономірності їх функціонування; особливості основних процесів, які відбуваються у Світовому океані та водах суходолу; виявляє закономірні зв'язки між гідросферою та іншими геосферами Землі. Гідрологія належить до галузевих фізико-географічних наук та тісно пов'язана із такими географічними та природничими науками як загальне землезнавство, геологія і геоморфологія, метеорологія і кліматологія, фізика та хімія, біологія та ін.				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Головною метою курсу є ознайомлення студентів із будовою, складом, фізичними властивостями гідросфери, особливостями розвитку гідрологічних явищ та процесів, закономірностями поширення та динаміки водних об'єктів, зміни гідросфери під впливом як природних, так і антропогенних чинників.				
Компетентності	<p>1. Загальні системні компетентності: ЗК4 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.</p> <p>2. Фахові (спеціальні) компетентності: ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних</p>				

	<p>просторових та часових рівнях його організації, вміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.</p> <p>ФК11 – здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей в межах океанів, материків, України та її регіонів.</p> <p>ФК12 – здатність пояснювати геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p>У результаті вивчення дисципліни студент досягає таких програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН3 – знає і розуміє принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; пояснює закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, в межах океанів, материків, України та її регіонів; розуміє геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та усвідомлює важливість охорони навколишнього середовища;</p> <p>ПРН9 – застосовує базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних комплексів;</p> <p>ПРН10 – географічно мислить, критично сприймає інформацію; пояснює основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; встановлює географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістовний розділ №1. Гідрологія як наука. Гідрологія суходолу. Тема 1. Гідрологія та предмет її вивчення. Тема 2. Гідросфера та її основні складові частини. Кругообіг води. Тема 3. Води суходолу. Річки. Тема 4. Живлення і водний режим річок. Річковий стік. Тема 5. Озера. Тема 6. Льодовики. Тема 7. Болота. Тема 8. Підземні води.</p> <p>Змістовний розділ №2. Світовий океан та його частини. Тема 9. Світовий океан як найбільша частина гідросфери. Тема 10. Тепловий режим океанів і морів. Тема 11. Динаміка океанічних вод. Тема 12. Водні маси і структурні зони Світового океану. Ресурси Світового океану.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи</p>	<p>Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації</p>

студентів

навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензії на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Максимальний бал за повну, вичерпну відповідь в усній або письмовій формі під час практичного заняття – 3 бали.

Виконання практичних завдань та захист практичної роботи оцінюється максимум в 5 балів.

Підготовка та захист реферативної роботи оцінюється максимум в 5 балів (при цьому враховується його зміст, оформлення, захист, анотація).

Форми проведення контролю за окремими змістовними розділами під час вивчення дисципліни «Метеорологія і кліматологія»: комплексна письмова контрольна робота та комплексне тестування.

За комплексне тестування чи письмову контрольну роботу студенти максимум можуть отримати 10 балів. Контрольна робота містить в собі як питання теоретичного характеру, так і практичні завдання з вивчених тем.

З дисципліни «Гідрологія» передбачена така форма семестрового контролю як екзамен, який проводиться у кінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути виставлена під час екзамену, - 60 балів. Підсумкова кількість балів з дисципліни визначається як сума балів поточного та семестрового контролю. За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі: роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій за напрямком дисципліни, яка викладається, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватися додаткові бали. Таким чином, щоб отримати підсумкову оцінку з курсу «Гідрологія» (максимум 100 балів), студенти в процесі вивчення дисципліни повинні виконати всі практичні роботи (максимум 60 балів), написати дві контрольні роботи (максимум 20 балів), а також

	<p>виконати завдання самостійної роботи, завдання науково-дослідної роботи (реферат, мультимедійна презентація) (за кожен такий вид роботи студент максимум отримує по 5 балів), в усній або письмовій формі відповідати на поставлені питання під час практичних занять (за кожен такий вид роботи студент максимум отримує по 5 балів).\</p> <p>У випадку отримання 35-59 балів (FX за шкалою ЄКТС) або 1-34 (F) за результатами семестрового контролю з дисципліни «Метеорологія і кліматологія» студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Для окремих студентів у разі наявності поважних причин (стан здоров'я, участь в олімпіадах, конкурсах, змаганнях тощо), підтверджених документально, розпорядженням по деканату можуть встановлюватись індивідуальні терміни складання заліку.</p> <p>Так за умов хвороби студенти після виходу на навчання приносять довідку, завірену у медпункті Університету, та реєструють її протягом трьох днів у деканаті факультету. Після цього їм продовжують сесію.</p> <p>Також студенти мають право на повторне проходження семестрового контролю за умов конфліктної ситуації між студентом та викладачем. Для цього за дозволом ректора формується комісія із перескладання (три особи) та визначається нова дата контрольного заходу.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Під час вивчення дисципліни «Гідрологія» студенти мають регулярно відвідувати навчальні заняття згідно затвердженого розкладу або ж документально підтвердити важливу причину своєї відсутності (медична довідка, довідка з військомату, лист-клопотання щодо участі у певних культурно-масових, наукових, спортивних заходах тощо).</p> <p>В процесі навчання студенти мають дотримуватись принципів академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки: зокрема не допускається з боку студентів списування, надання завідомо неправдивої інформації, фабрикація та фальсифікація даних, академічний плагіат та самоплагіат, несвоєчасне виконання чітко поставленого завдання, пропонування хабара викладачу, користування мобільним телефоном під час занять різної форми, а також іншими гаджетами під час контрольних заходів перевірки знань. Співпраця студента із іншими учасниками навчального процесу (викладачами, студентами, працівниками навчальних лабораторій, деканату, бібліотеки та ін.) має базуватись на принципах поваги, партнерства та взаємодопомоги, відповідальності, законності, соціальної справедливості, дотримання ділового етикету.</p> <p>Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу чи змісту практичних завдань протягом робочого часу під час консультацій.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>навчальні матеріали підвантажуються в Google Класі за адресою: https://classroom.google.com/c/ODQyNzk3ODI1OTgx ресурс для проведення онлайн-занять в Google Meet: https://meet.google.com/owb-qtz-uda онлайн-тестування відбувається на платформі</p>

Classtime: <https://www.classtime.com>

Електронні джерела інформації:

1. Геопортал «Водні ресурси України» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.davr.gov.ua/news/geoportal-vodni-resursi-ukraini>
2. Глобальна система спостережень за океаном [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ioc-unesco.org/>
3. Державний водний кадастр [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geoportal.davr.gov.ua:81/>.
4. Український гідрометеорологічний центр [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://meteo.gov.ua/>.

Матеріально-технічне забезпечення

Ноутбук Packard Bell EASYNOTE TM85-JN-003RU 4Gb (1).
Телевізор LG 42LA615V (1).
Мультимедійний проектор BenQ MS506 (1).
Проекційний кран (1).

Навчальна література. Базові джерела інформації:

1. Гелевера О.Ф. Гідрологія (практичний курс): Навчально-методичний посібник. Кропивницький, 2018. – 100 с.
2. Гелевера О.Ф. Загальна гідрологія: Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2012. – 104 с.
3. Гребінь В.В., Хільчевський В.К., Шашук В.А. та ін. Водний фонд України. Штучні водойми. Водосховища і ставки / За ред. В.К. Хільчевського, В.В. Гребеня. Київ : Інтерпрес ЛТД, 2014. 164 с.
4. Загальна гідрологія. Підручник / Лемківський С.С., Хільчевський В.К., Ободовський О.Г., Будкіна Л.Г., Гребінь В.В., Закревський Д.В., Лисогор С.М., Падун М.М., Пелешенко В.І. – К.: Фітосоціоцентро, 2000. – 264 с.
5. Загальна гідрологія: підруч. для студентів ВНЗ / Ю.С. Ющенко Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2017. 591 с.
6. Загальне землезнавство. Практикум /за ред. М.Ю. Кулаківської, П.О. Шкрябія. - К.: Вища школа., 2010 - 248с.
7. Курганевич Л.П. Водний кадастр. Львів: ВЦ Львівський національний університет імені Івана Франка, 2007. 116 с.
8. Чорноморець І.М. Загальна гідрологія: Методичні вказівки до лабораторних занять та самостійної роботи студентів-географів. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім.. В.Винниченка, 2001. – 84 с.

Додаткові джерела інформації:

1. Бадеха О., Гелевера О. Вплив антропогенної діяльності на річку Інгул / Студентський науковий вісник ЦДПУ. Кропивницький, 2019. – С.29-34.
2. Волошин І.І. Географія Світового океану. -К.: Перун, 2016. – 345 с.
3. Волошин І.І. Загальне землезнавство (цикл лекцій до розділу "Океаносфера"). - К.: НПУ, - 2018. - 55с.
4. Паламарчук М.М., Закорчевна Н.Б. Водний фонд України. 2-ге вид., допов. Київ : Ніка-Центр, 2006. 320 с.
5. Пелешенко В.І., Хільчевський В.К. Загальна гідрохімія. - К.: Либідь, 2017. – 389 с.
6. Хільчевський В.К. Нариси історії гідрохімії в Україні. Київ: ДІА, 2020. 136 с.
7. Хільчевський В.К. Сучасна характеристика поверхневих водних об'єктів України: водотоки та водойми // Гідрологія,

гідрохімія і гідроекологія. 2021. № 1 (59). С. 17–27.

8. Хільчевський В.К. Характеристика водних ресурсів України на основі бази даних глобальної інформаційної системи FAO Aquastat // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2021. № 1 (59). С. 6–16.

9. Яриш Н.О., Гелевера О.Ф. Каскад дніпровських водосховищ: історія та сучасний стан / Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) / гол. ред. колегії Н.А. Калініченко : ЦДПУ. – Кропивницький, 2019. – С. 87-94.